

Новосілківська гімназія Боярської міської ради

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення педагогічної ради
від «29» серпня 2025 р.
протокол № 1

Навчальна програма української літератури для 6 класу

(адаптаційний цикл базової середньої освіти)

на 2025/2026 навчальний рік

Укладена на основі модельної навчальної програми «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А.), *рекомендованої Міністерством освіти і науки України* (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Новосілки
2025

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Основна частина	7
I семестр	
Розділ I. Вступ. Художня література як вид мистецтва. (1 год.)	7
Розділ II. Міфи прадавньої України (4 год.)	8
Розділ III. Народні пісні. Календарно-обрядові пісні (4 год)	10
Розділ IV. Мудрість байки (4 год.)	12
Розділ V. Ліричні послання Україні (7 год.)	13
Розділ VI. Різдвяні дива (6 год.)	16
Розділ VIII. Література рідного краю (1 год.)	19
Розділ IX. Найцікавіше з літературних новинок (1 год.).....	20
Розділ X. Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр (1 год.).....	21
II семестр	
Розділ XI. Романтика пригод і фантастики (9 год.)	22
Розділ XII. Поетичне бачення світу (7 год.)	24
Розділ XIII. Дитинство видатних українців (6 год.)	27
Розділ XIV. Гумор і сатира (9 год.)	28
Розділ XV. Література рідного краю (1 год.)	30
Розділ XVI. Найцікавіше з літературних новинок (1 год.).....	31
Розділ XVII. Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр (1 год.).....	32
Види робіт з української літератури в 6 класі	33
Вивчення напам'ять.....	33
Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	33
Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів	35
Інструменти формувального оцінювання	46
Список використаних джерел	51

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА (на основі «Пояснювальної записки» модельної програми)

Українська література як навчальний предмет має виняткове значення в системі шкільної освіти. Специфіка літературного курсу зумовлена сутністю художньої літератури як виду мистецтва, що відтворює багатство й різноманітність людського буття в художніх образах. Розуміння образного моделювання життєвих явищ, людських характерів, суспільних стосунків сприяє глибокому осягненню учнями вершинних творів класичної, нової й новітньої української літератури, формуванню їхніх духовно-моральних цінностей, активної життєвої позиції, розвитку естетичних смаків. Синтез мистецтва художнього слова з літературознавчою наукою передбачає засвоєння школярами науково обґрунтованого й чітко визначеного кола теоретико-літературних знань, які вони здобувають у процесі читання та аналізу художніх творів.

На послідовне формування компетентних учнів-читачів, активізацію їхньої читацької діяльності, читацький і особистісний саморозвиток орієнтована *навчальна програма «Українська література» для 6 класів закладів загальної середньої освіти*. Зміст і структура програми розроблені відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020) і Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Зміст і структура програми логічно пов'язані зі змістом і компонентами літературної освіти початкової ланки навчання, зорієнтовані на дотримання принципів наступності та перспективності в реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, поступове набуття учнями предметних знань і розвиток читацької і ключових компетентностей.

У контексті сучасних освітніх пріоритетів *мета вивчення української літератури* – розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань класичної та сучасної української літератури; розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником; розширення культурно-пізнавальних інтересів; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичних смаків; сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі; виховання національно свідомих громадян України; формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей.

Завдання курсу української літератури в 6 класі – розвивати в учнів стійкий інтерес до читання, удосконалювати навички виразного читання, ознайомити школярів-підлітків із доступними й цікавими для їхнього віку високохудожніми творами, формувати початкове розуміння специфіки мистецтва, збагачувати емоційний світ, подати початкові відомості про видатних українських письменників, формувати елементарні вміння аналізу художніх творів, поглиблювати первинне сприймання та усвідомлення художньої сутності образів, сприяти засвоєнню основних понять із теорії літератури, розвивати усне й писемне мовлення учнів.

Програма побудована з урахуванням *дидактичних вимог* до змісту шкільної літературної освіти – принципів

доступності, науковості навчання, системності, послідовності та наступності в навчанні, принципів емоційності, наочності, зв'язку навчання з життям.

Програма зорієнтована на компетентнісне навчання української літератури, що досягається шляхом розкриття можливостей предмета для формування *читацької і ключових компетентностей* учнів 6 класу.

Читацька компетентність як предметна – інтегрований результат навчальних досягнень учнів-читачів, пов'язаних із читацькою діяльністю; здатність до осмисленого здобуття предметних знань і вмінь, передбачених конкретною програмовою навчальною темою та шкільним курсом літератури загалом; система ціннісно-світоглядних та естетичних орієнтацій, сформованих на матеріалі високохудожніх творів; здатність учня-читача до цільового застосування комплексу предметних знань, умінь і способів діяльності в нових навчальних і життєвих ситуаціях. Структурними компонентами читацької компетентності є культурний, літературознавчий, інтерпретаційний, аксіологічний, творчо-мовленнєвий.

Дидактико-методичний потенціал модельної навчальної програми забезпечує можливість формування в процесі вивчення творів української літератури *ключових компетентностей*, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (2020).

Програма орієнтована на формування *наскрізних умінь*, якими мають оволодіти учні: 1) читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного; 2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формах; 3) критично і системно мислити; 4) логічно обґрунтовувати позицію; 5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей; 6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем; 7) конструктивно керувати емоціями; 8) оцінювати ризики; 9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем; 10) розв'язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми; 11) співпрацювати з іншими.

Програму побудовано за *тематично-жанровим принципом* із дотриманням *хронологічної послідовності* щодо презентації письменницьких персоналій у межах кожного тематичного розділу.

Виокремлено такі *тематичні розділи*: «Вступ», «Міфи прадавньої України», «Народні пісні. Календарно-обрядові пісні», «Мудрість байки», «Ліричні послання Україні», «Різдвяні дива», «Романтика пригод і фантастики», «Поетичне бачення світу», «Дитинство видатних українців», «Гумор і сатира», «Література рідного краю», «Найцікавіше з літературних новинок», «Узагальнення та систематизація вивченого».

Структура програми включає результативні, змістові та процесуальні складники. Змістове наповнення рубрики «*Очікувані результати*» розроблено згідно з визначеними та індексованими в Державному стандарті базової середньої

освіти щодо мовно-літературної освітньої галузі (додаток № 2) чотирма групами *вимог до обов'язкових результатів навчання учнів 6 класу*. Їх конкретизацію щодо опрацювання навчального матеріалу кожного тематичного розділу модельної навчальної програми розкрито відповідно до встановленої в Державному стандарті *послідовності*:

- 1) взаємодія з іншими особами в *усній формі*, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях [індекси 6 МОВ 1.1.1-1–6 МОВ 1.8.1-1];
- 2) *сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів*, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української), медіатекстах та використання інформації для збагачення власного досвіду й духовного розвитку [індекси 6 МОВ 2.1.1-1–6 МОВ 2.7.2-1];
- 3) *висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами*, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови [індекси 6 МОВ 3.1.2-1–6 МОВ 3.2.3-2];
- 4) дослідження *індивідуального мовлення*, використання мови для *власної мовної творчості*, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу [індекс 6 МОВ 4.2.2-1].

Учитель матиме можливість констатувати результати навчальної діяльності учнів, поступово ускладнювати завдання й контролювати їх виконання.

У рубриці «*Пропонований зміст навчального предмета*» презентовано різножанрові твори класичної, нової та новітньої української літератури, що відповідають віковим характеристикам та особливостям художнього сприймання молодших підлітків.

У програмі виділено дві групи художніх творів: для *текстуального вивчення* (читання й аналіз) і *позакласного читання* (позначка **ПЧ**; твори пов'язані з відповідними тематичними розділами програми). Деякі художні тексти, зокрема й напам'ять, можуть вивчатися за вибором учителя та учнів. Твори для позакласного читання подано до кожного розділу модельної навчальної програми, однак учитель, враховуючи читацькі інтереси своїх вихованців, самостійно визначає до яких конкретних тем буде проведено уроки такого типу.

Добір художніх творів для текстуального вивчення та позакласного читання зроблено з урахуванням їх художньої вартісності, дидактичного потенціалу, читацьких інтересів, пізнавальних можливостей та естетичних потреб сучасних учнів.

Рубрика «*Види навчальної діяльності*» має рекомендаційний характер. До кожного тематичного розділу запропоновано види організації навчальної діяльності учнів-підлітків різного рівня складності: репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого характеру.

Біографічні відомості про письменників рекомендовано обмежити короткими довідками про основні факти їхнього життя і творчості або ж окремими епізодами дитинства митців, що можуть зацікавити учнів-підлітків.

У програмі визначено *теоретико-літературні поняття* (позначка *ТЛ*), формування та поглиблення яких буде методично доцільним під час вивчення учнями творів конкретного програмового розділу. Програма забезпечує етапну наступність і безперервність цього процесу, актуалізацію здобутих у початковій школі та на уроках зарубіжних літератур окремих теоретико-літературних понять.

Програма подає матеріал для реалізації *мистецького контексту* (позначка *МК*) у процесі вивчення творів української літератури. Рубрика

«Мистецький контекст» має рекомендаційний характер. Запропоновано мистецькі твори (образотворче мистецтво, музичне мистецтво, архітектура, скульптура, кіномистецтво, анімація тощо), розгляд яких сприятиме цілісному осмисленню учнями кожного літературного твору.

У програмі акцентовано на *міжпредметних зв'язках* (позначка *МЗ*), що передбачає актуалізацію здобутих знань учнів, зокрема на уроках зарубіжної літератури, історії, української та іноземної мов, музики та образотворчого мистецтва.

Зазначена в програмі кількість *навчальних годин* відповідає рекомендованому навчальному часу, що визначено Типовою освітньою програмою (наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»). Учитель має право самостійно розподіляти навчальні години та планувати опрацювання програмового матеріалу.

Навчальна програма «Українська література» для 5–6 класів відкриває широкі можливості для виявлення творчої ініціативи вчителя щодо досягнення основних очікуваних результатів навчання, орієнтує його на таку систему вивчення творів української літератури, яка б розвивала в учнів-підлітків інтерес до художньої літератури та інших видів мистецтва, сприяла формуванню світогляду, національної свідомості, духовно-моральних цінностей, естетичних смаків, розвитку читацької і ключових компетентностей школярів.

ОСНОВНА ЧАСТИНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
6 КЛАС

70 годин, 2 години на тиждень

(54 год. – текстуальне вивчення творів; 4 год.- уроки позакласного читання; 4 год – уроки виразного читання;
2 год. – література рідного краю; 2 год. – уроки узагальнення вивченого; 4 год. – резерв на розгляд учителя)

№ з/п	Орієнтовна кількість годин	Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (за вибором)
І семестр				
1	1	Вступ		
		Уважно слухає інформацію про художню літературу як вид мистецтва, інші види мистецтва, своєрідність мистецького світосприймання, художній образ у літературі та інших видах мистецтва; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; розуміє та відтворює зміст інформації про літературу як вид мистецтва, художній образ на прикладі фольклору, прочитаних художніх творів і творів інших видів мистецтва; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання; описує свої літературні вподобання,	Художня література як вид мистецтва. Своєрідність мистецького світосприймання. Художній образ у літературі та інших видах мистецтва. Текстуально вивчені в 5 класі та самостійно прочитані учнями художні твори. <i>ТЛ: мистецтво, художній образ, література як вид мистецтва (загальне поняття).</i> <i>МК: скульптура – Єгор Зигура «Сходи пізнання» (м. Київ), Роман Захарчук, Михайло Шкраб'юк «Скульптура книги» (м. Коломия Івано-Франківської обл.).</i> <i>ПЧ. Самостійно прочитані учнями художні твори.</i>	Дискусія (зокрема онлайн) на тему: «Для чого мистецтво сучасній людині?» або «Роль мистецтва в сучасному світі». Перегляд екранізацій епізодів творів української літератури, вивчених у 5 класі, та обговорення їх у класі. Створення таблиць, схем, ілюстрацій «Художній образ у творах мистецтва». Створення лепбука «Художні образи творів, які читали в 5 класі. Їх віддзеркалення в різних видах мистецтва». Віртуальна екскурсія в Національний музей літератури України.

		наводячи приклади прочитаних творів; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані новою навчальною інформацією та прочитаними художніми творами; створює невеликі повідомлення / медіатексти про художню літературу, художній образ у літературі та інших видах мистецтва.		
2	4	Міфи прадавньої України		
		Уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, тексти міфів прадавньої України, відомості про письменницю Дару Корній та образи прадавньої міфології в її творчості; ознайомлюється з інтерпретаціями міфів у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу; стисло переказує міфологічні сюжети; розрізняє спільне та відмінне між міфами, казками та легендами; читає виразно тексти міфів; формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутої інформації про міфи;	1. Міф як найдавніша форма світогляду людини. Міфи про створення світу (космогонічні). «Сокіл-Род», «Прадуб» (за <i>Сергієм Плачиндою, за вибором учителя</i>). Побудова та символіка космогонічних міфів. ТЛ: міф, види міфів. МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор – Валерій Войтович); альбом творчості «Світло Пращурів Наших» (художник-ілюстратор – Віктор Крижанівський). МЗ: зарубіжна література – міфи народів світу. 2. Міфи про створення людини (антропогонічні). «Білобог і Чорнобог», «Дажбог і Жива» (за <i>Сергієм Плачиндою, за вибором учителя</i>).	Виразне читання міфів (уголос ланцюжком, в особах). Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації. Створення порівняльних таблиць «Міф і казка», «Міф і легенда». Аналітико-синтетична робота над текстом міфів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Прогнозування подій у міфах за заголовком, за ілюстрацією, за уривком. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації, зокрема і з використанням комп'ютерних програм, щодо дослідження особливостей космогонічних та антропогонічних міфів, символіки міфів прадавньої України. Створення власного медійного продукту (медіатекст, комп'ютерна презентація, мультфільм, відеоролик

	розпізнає ознаки космогонічних та антропогонічних міфів, визначає особливості їх побудови; співвідносить зміст сприйнятих текстів міфів прадавньої України з історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в міфах проблеми; знаходить у текстах переказів міфів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку текстів міфів, рекомендованих для текстуального вивчення; визначає символіку міфів прадавньої України; характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті міфів персонажів, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу про давні українські міфи як відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців; символіку та особливості міфів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки,	Особливості міфів прадавньої України, пов'язаність їх із давніми заняттями людей, із хліборобством. Протистояння добра і зла у міфах. Їх відмінність від казок і легенд. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор – Валерій Войтович); <i>скульптура</i> – Віктор Комісаров «Боги Давньої Русі». 3. Дара Корній. «Лісовик», «Водяник», «Польовик» (із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»). Коротко про письменницю та її твори для дітей. Химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології. Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців (один-два твори за вибором учителя). МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» художниця-ілюстраторка – Ангеліна Канкава). ПЧ. Сергій Плачинда «Міфи і легенди Давньої України». Дара Корній «Зворотний бік світла». Валерій Войтович «Міфи та легенди давньої України».	тощо) на основі прочитаних міфів. Складання власних міфів різних видів. Самостійний добір текстів міфів у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Укладання ілюстрованого словничка чарівних істот праукраїнської міфології».
--	---	--	--

		сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; представляє текстову інформацію із текстів міфів прадавньої України, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту; створює за мотивами прочитаних міфів прадавньої України письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо)		
3	4	Народні пісні. Календарно-обрядові пісні		
		Уважно слухає народні обрядові пісні та інформацію про них як найдавніший вид усної народної поетичної творчості; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутої інформації; розповідає про власні емоції, почуття від почутих різних народних обрядових пісень; читає виразно українські колядки, щедрівки, весняні й літні обрядові пісні; співвідносить зміст народних обрядових пісень з культурним контекстом; формулює тему та основну думку календарно-обрядових пісень; розпізнає основні теоретико-літературні поняття програмової навчальної теми та	1. Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди. Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала» (давні й нові варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...». ТЛ: Календарно-обрядові пісні та їх види. МК: музичне мистецтво – Микола Леонтович «Щедрик»; образотворче мистецтво – Микола Пимоненко «Колядки», Іван Горобчук «Колядки», «Вертеп», «Різдво», Олег Шупляк «Різдвяний дідух», Ігор Роп'яник «Колядники йдуть», Вікторія Проців «Свята вечеря», «Коляда».	Виразне читання календарно-обрядових пісень, зокрема напам'ять. Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій, згаданих у календарно-обрядових піснях. Створення власного медіатексту на основі усної народнопоетичної творчості. Дослідницька робота (аналіз календарно-обрядових пісень). Створення власного медійного продукту (медіатекст, комп'ютерна презентація, мультфільм, відеоролик тощо) за мотивами народних обрядових пісень. Проектна робота «Збірка календарно-обрядових пісень мого краю».

		використовує окремі з них; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народних обрядових пісень; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані календарно-обрядовими піснями; розкриває актуальність народних обрядових пісень та їх різновидів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; створює за мотивами народних обрядових пісень письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо); відтворює окремі художні засоби народних обрядових пісень для втілення власних творчих намірів.	МЗ: <i>іноземна мова</i> – календарно обрядові пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. 2. Весняні й літні обрядові пісні. Веснянки. Закликання весни, символічне значення відновлення природи. Народні ігри, що супроводжувались піснями. «Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець». Купальські пісні, їх походження, тематика. «Купайло, Купайло, де ти зимувало?», «А де наше Купайло стояло» (дві пісні за вибором учителя). Художні особливості календарно-обрядових пісень. ТЛ: <i>рефрен, анафора.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Костянтин Трутовський «Одягають вінок», Сергій Васильківський «Весна в Україні», Микола Реріх «Весна священна», Вітольд Прушковський «Русалки»; <i>музичне мистецтво</i> – Микола Леонтович «Ой гори, ой світи» (з опери «На Русалчин Великдень»). Для вивчення напам'ять: дві пісні за вибором учителя. ПЧ. Русальні пісні «Сиділа русалка на білій березі». Жниварські пісні «Там у полі криниченька».	
--	--	---	---	--

4	4	Мудрість байки		
		Уважно слухає байки та короткі повідомлення про їх авторів, інформацію про художні особливості жанру байки; ознайомлюється з інтерпретаціями байок у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; розрізняє ознаки жанру байки, особливості її побудови, розуміє її сатиричний характер, алегоричний зміст; читає виразно байки, зокрема напам'ять; характеризує порушені в байках проблеми; знаходить у текстах байок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку байок, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує персонажів байок, їхню поведінку та вчинки; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в байках, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі	1. Григорій Сковорода. «Бджола і Шершень». Замальовка життєпису письменника. Повчальний характер і художні особливості байки. Ідея спорідненої праці в ній. Алегоричні образи Бджоли і Шершня. <i>ТЛ:</i> байка (повторення), гумор (повторення), сатира. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – Карпо Трохименко «Григорій Сковорода серед народу», Опанас Заливаха «Григорій Сковорода», ілюстрації до байки «Бджола і шершень» (художниця-ілюстраторка – Анна Сезон); <i>скульптура</i> – Іван Кавалерідзе пам'ятники Григорію Сковороді (м. Київ, м. Харків, м. Лохвиця Полтавської обл.). <i>ТЛ:</i> мораль байки. <i>МЗ:</i> зарубіжні літератури, літератури національних меншин – байка в зарубіжних літературах. 2. Леонід Глібов. «Вовк і кіт», «Зозуля і півень» (один твір за вибором учителя). Розповідь про видатного українського байкаря. Викривальна й повчальна спрямованість байок письменника. Композиційні елементи та виховна спрямованість байок Л. Глібова.	Виразне читання байок у ролях, зокрема напам'ять. Інсценізація байок. Аналітико-синтетична робота над текстом байок: визначення теми, основної думки, особливості структури. Характеристика героїв. Віртуальна екскурсія до Меморіального музею Г.С. Сковороди (Переяславський колегіум) (м.Переяслав Київської обл.).

		аналізу байок про їх фольклорну основу, викривальний зміст і повчальний характер, художні особливості, композиційні елементи та морально-етичне спрямування змісту творів; створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності байок.	<i>ТЛ: алегорія.</i> <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки вибраних творів Леоніда Глібова «Цяцькований осел» (художник-ілюстратор – Амброз Жуковський).</i> 3. Микита Годованець. «Голуб і Лелека». Коротко про письменника. Тема патріотизму в байці. Діалоги персонажів та їх роль у розкритті алегоричного змісту твору. <i>Для вивчення напам'ять: одна байка за вибором учителя.</i> ПЧ. Євген Гребінка «Лебідь і гуси». Олена Пчілка «Поет», «Дрібненькі грушки». Володимир Сосюра «Магнат». Петро Гришко «Потерпілий кіт». Аркадій Музичук «Рік хвоста». Микола Білокопитов «Кря-ко-ко».	
5	7	Ліричні послання Україні		
		Уважно лірику; слухає коротку громадянську інформацію про авторів її авторів; навчальний матеріал про жанрово-композиційні та художні особливості творів, що вивчаються текстуально; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії, що вивчається;	1. Павло Чубинський. Національний гімн України «Ще не вмерла Україна...». «Я поклявся перед народом...». Історія створення гімну як символу держави, розповідь про його автора. Вираження у гімні (славні) патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості. <i>ТЛ: Громадянська лірика. Гімн. (славень).</i>	Виразне читання ліричних послань Україні (зокрема напам'ять). Запис власних міркувань, формлення їх у вигляді медійного продукту. Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики. Створення власного медіатексту на основі прочитаних ліричних послань Україні.

		читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять; співвідносить зміст поетичних творів із історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в громадянській ліриці проблеми; знаходить у текстах ліричних творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює мотиви поезії, що вивчається; розкриває її символічний зміст; характеризує образ ліричного героя поезії, що вивчається; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики вираження почуття патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості, збереження національної пам'яті; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії	МК: <i>архітектура</i> – Олексій Пергаменщик, пам'ятник Павлу Чубинському (м. Бориспіль Київської обл.). 2. Тарас Шевченко. «І досі сниться: під горою...». Розповідь про останні роки поета на засланні. Візуалізований образ України у вірші. Пейзажні картини українського села. ТЛ: <i>ліричний герой</i> (поглиблення поняття). МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Володимир Орловський «Вечір над річкою», Архип Куїнджі «Вечір на Україні», Йосип Крачковський «Український вечір», Микола Сергіїв «Яблуні в цвіту»; <i>музичне мистецтво</i> – «І досі сниться під горою» (слова – Тарас Шевченко, музика – Лесь Тельнюк). 3. Іван Франко. «Розвивайся ти, високий дубе...». Розповідь про поетичну творчість Івана Франка, її джерела. Мрії автора про свободу й незалежність України. Символічний зміст вірша, художні особливості, зв'язок із фольклором. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Олексій Шовкуненко «Дубовий гай»; <i>музичне мистецтво</i> – українська народна пісня «Ой, розвивайся та сухий дубе». 4. Микола Вороний.	Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора». Самостійний добір громадянської лірики і наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо). Віртуальна екскурсія в музей Івана Франка. Характеристика образу ліричного героя. Створення порівняльної таблиці «Епічне і ліричне в поемі»
--	--	--	--	---

			«Євшан-зілля». Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Символ євшану. Краса природи рідного краю. Тема національної пам'яті. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля». ТЛ: <i>Ліро-епічний твір. Поема. Ліричний відступ.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Архип Куїнджі «Степ», <i>музика</i> – «Євшан зілля» (слова – Валерій Мельник, музика – Роман Бікеєв). 5. Михайло Ткач. «Моя Україна». Коротко про письменника, його пісенну лірику. Символічне втілення образу Батьківщини у пісні «Моя Україна». Мотив патріотизму через єднання людини з рідною природою. ТЛ: <i>композиція ліричного твору.</i> МК: <i>музичне мистецтво</i> – «Моя Україна» (вірші – Михайло Ткач, композитор – Ігор Поклад). МЗ: композиція в музичних творах і творах образотворчого мистецтва (музичне мистецтво, образотворче мистецтво). 6. Дмитро Кремінь. «Літа мої і зими...» (уривок із вірша «Книга Буття чи Батія»). Коротко про письменника. Патріотичні мотиви, спадкоємність поколінь, відображена в рідній мові.	
--	--	--	---	--

			МК: ілюстрації до книги Д. Креміня «Скіфське золото» (художник-ілюстратор – Юрій Гуменний). МЗ: історія України – відгомін історичних подій у художніх творах. Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя. ПЧ. Олександр Кониський, Микола Лисенко «Молитва за Україну». Номан Челебіджіхан. Національний гімн кримських татар. Степан Чарнецький «Ой, у лузі червона калина похилилася». Спиридон Черкасенко «Дві матері», «Рідний край». Уляна Кравченко «Думка». Олександр Олесь «Половці і Отрок», «Пісня» (зі збірки «Княжа Україна»). Василь Симоненко «Я закоханий палко, без міри». Леонід Полтава «Абетка з історії України: бо корінням у рідній землі». Володимир Даник «Починаймося з рідної мови».	
6	6	Різдвяні дива		
		Уважно слухає різдвяні оповідання (казки, повісті-казки); коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про особливості жанру різдвяного оповідання (казки, повісті-казки); ознайомлюється з інтерпретаціями	1. Ігор Калинець. «Вертеп маленького хлопчика». Розповідь про долю письменника. Атмосфера різдвяної урочистості, святковості, протиставлення її сумним спогадам героя про батьків, які змушені зустрічати Різдво далеко	Виразне читання творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів ‘’тощо). Бесіда за запитаннями. Перегляд інтерпретацій різдвяних

	різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними та кіноверсіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для увиразнення власних поглядів щодо різдвяної урочистості, святковості, утвердження християнських цінностей та гуманістичних ідеалів у творах; читає виразно художні твори; характеризує порушені у творах проблеми: шанобливого ставлення до різдвяних традицій, утвердження християнських	від сина. Чарівні перетворення головного героя в основі сюжету казки. ТЛ: <i>оповідання</i> (поглиблення поняття), <i>різдвяне оповідання, художня деталь, персоніфікація</i> (поглиблення поняття). МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до збірки «Казки зі Львова» (художниці-ілюстраторки – Ірина Балдіна, Олена Шаховська). 2. Богдана Матіяш. «Єва і білосніжна квітка лілії». Коротко про письменницю. Характер Єви, її дивовижні здібності. Незвичайні перетворення напередодні Різдва. Тема добра, милосердя та винагороди за них. Ідея різдвяної казки. ТЛ: <i>різдвяна казка, різдвяна повість-казка.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до збірки Богдани Матіяш. «Казки Різдва» (художник-ілюстратор – Володимир Штанко). МЗ: <i>зарубіжна література</i> – різдвяне оповідання (різдвяна повість) у творчості зарубіжних письменників. 3. Олександр Гаврош. «Різдвяна історія ослика Хвостика» (скорочено). Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в	оповідань у різних жанрах мистецтва та створення власного медійного продукту (медіатекст, комп'ютерна презентація, мультфільм, відеоролик тощо) на тему Різдва в літературі. Аналітико-синтетична робота над текстом творів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору цитатного, простого чи складного). Порівняльна характеристика героїв творів. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у різдвяних оповіданнях. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема з використанням комп'ютерних програм. Створення власного медіатексту на основі прочитаних різдвяних оповідань. Самостійний добір та презентація різдвяних оповідань у бібліотеках, на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Різдво із улюбленою книжкою».
--	--	---	---

	цінностей добра, милосердя та гуманізму; знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку різдвяних оповідань казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відображення атмосфери різдвяної урочистості, святковості, поєднання реальних і дивовижних подій, відтворення світу людини й природи, розкриття внутрішнього світу героїв; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів про неповторний світ дитинства; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і	різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до повісті Олександра Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» (художниця-ілюстраторка – Світлана Сова). МЗ: <i>зарубіжна література</i> – Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня в прозі»; <i>іноземна мова</i> – різдвяні пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. МК: (до розділу «Різдвяні дива»): <i>образотворче мистецтво</i> – Олег Шупляк «Різдвяний дідух», Юрій Пацан «Ніч на Різдво», «Різдвяний вечір» Різдвяна ніч», Різдво на Україні»; <i>музичне мистецтво</i> – Микола Лисенко, опера «Різдвяна ніч»; Микола Римський-Корсаков, опера «Ніч перед Різдвом»; <i>анімація</i> – мультфільм «Різдвяна казка» (режисер – Анатолій Трифонов). ПЧ: Микола Гоголь «Ніч перед Різдвом» (зі збірки «Вечори на хуторі поблизу Диканьки»). Олена Пчілка «Сосонка». Михайло Коцюбинський «Ялинка». Богдан Лепкий «Святий вечір» (із книжки «Казка мого життя»). Надія Гуменюк «Родення або подорож за веселку». Богдана Матіяш «Казки Різдва».	
--	---	--	--

		розширення кола читацьких інтересів; творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів; відтворює окремі художні засоби з різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для втілення власних творчих намірів.	Анастасія Нікуліна «Найбільша снігова пригода».	
7	1	Література рідного краю		
		Уважно слухає художні твори літератури рідного краю; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно художні твори письменників рідного краю, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя). Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично з вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків.	Виразне читання художніх творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, напам'ять тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації художніх творів (перебіг подій, розрізнення

		ознайомлення твори літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.		персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Створення власного медіатексту на основі прочитаних художніх творів літератури рідного краю. Рольова гра «Напиши листа зокрема електронного) письменнику-земляку». Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (та під його керівництвом) інтернет-сайтах. Редагування сторінки у Вікіпедії про письменника/письменницю-земляка/землячку.
8	1	Найцікавіше з літературних новинок		
		Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української літератури; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української літератури (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української літератури і наводить аргументи щодо свого	Із сучасної української літератури (твори для читачів-підлітків за вибором учителя та учнів) МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.	Виразне читання художніх творів сучасної української літератури (уголос ланцюжком, в особах, напам'ять (ліричних)). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української літератури: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану характеристики героїв художніх творів. Робота з цитатним матеріалом.

		вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема з використанням комп'ютерних програм. Створення візуального медіапродукту до художніх творів сучасної української літератури. Самостійний добір художніх творів сучасної української літератури у домашній, шкільній, міські (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (та під його керівництвом) інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».
9	1	Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр		
		Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у I семестрі аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори. Узагальнення за темами, що вивчались упродовж I семестру, їх систематизація. <i>ТЛ: повторення вивчених протягом I семестру теоретико-літературних понять.</i>	Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими відповідями із використанням вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Трактування теоретико-літературних понять, вивчених у I семестрі, наведення прикладів.

		поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на зимові канікули».
II семестр				
10	9	Романтика пригод і фантастики		
		Уважно слухає пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про різновиди пригодницько-фантастичних творів і їх художні особливості; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; використовує елементи конспектування унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно	1. Леся Воронина. «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» (скорочено). Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Клим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині. ТЛ: <i>повість як жанр літератури (поглиблення поняття), жанрові форми повісті, пригодницька науково-фантастична повість.</i> МК: <i>образотворче мистецтво – ілюстрації до повісті «Таємне товариство боягузів, або засіб від</i>	Виразне читання художніх пригодницьких і фантастичних творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких і фантастичних творів. Бесіда за запитаннями. Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів, із використанням цитат. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницько-фантастичного твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання схеми/таблиці «Романтика пригод і фантастики у творі».

	пригодницько-фантастичні твори, рекомендовані для текстуального вивчення; характеризує порушені в пригодницько-фантастичних творах проблеми; знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми. характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відтворення фантастичного і реального у творах, стосунків між різними поколіннями, утвердження гуманістичних цінностей, готовності до самопожертви, прагнення до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому;	переляку № 9» (художники-ілюстратори – Володимир Штанко, Сергій Храпов). МЗ: зарубіжна література – пригодницько-фантастичні твори зарубіжних письменників. 2. Володимир Арєнєв. «Сапієнси» (скорочено). Коротко про письменника-фантаста. Зображення буднів Школи зореплавання. Пригоди друзів Сашка Ненарока й Мишка Неборака. Проблема дружби й обов'язку. Образи дорослих космонавтів зорельота і вчителів. Мудрість і виваженість вчинків наставників, готовність до самопожертви. Науково-фантастичні елементи, яскраві картини майбутнього у повісті. Науковий шлях до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому. МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до роману Володимира Арєнєва «Сапієнси» (художниця-ілюстраторка – Ліна Квітка). 3. Неда Неждана. «Зоряна мандрівка». Коротко про письменницю. Неймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у композиції казки-шоу. Добро і зло у п'єсі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті.	Створення візуального медіапродукту до прочитаних творів у розділі «Романтика пригод і фантастики». Віртуальний тур замками України. Віртуальна екскурсія Національним музеєм космонавтики ім. С.П.Корольова (м. Житомир). Проектна робота «Літературні пригоди – це круто».
--	---	---	--

		обирає для самостійного ознайомлення пригодницько-фантастичні твори і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів. дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії.	<i>ТЛ: драма як рід літератури, фантастична драма-казка.</i> <i>МК: (до розділу): образотворче мистецтво – Павло Кандиба «Астрономи» Картини Роберта Мак Колла на космічну тематику; музичне мистецтво – Дев Хайнс «Звуки космосу».</i> <i>ПЧ. Іван Ющук «Троє на Місяці». Андрій Бачинський «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки». Галина і Тарас Микитчаки «Джмеленя і Володарка злиднів». Юрій Ячейкін «Пригоди капітана Небрехи».</i>	
11	7	Поетичне бачення світу		
		Уважно слухає ліричні твори; коротку інформацію про її авторів; навчальний матеріал про яскраву образність поетичної мови; відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів; читає виразно поезію, зокрема напам'ять; співвідносить зміст поетичних творів із культурним контекстом;	1. Леся Українка. «Тиша морська». Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення мариністичного пейзажу. Настроя тональність вірша. <i>ТЛ: пейзажна лірика.</i> <i>МК: образотворче мистецтво – Олег Щербаков «Літній день біля моря», Ольга Самчук «Морська тиша»; музика – романс «Тиша морська» (слова – Леся Українки, музика – Валерій Квасневський), Поль Моріа «Симфонія сонця і моря».</i>	Виразне читання ліричних творів (зокрема й напам'ять). Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів лірики. Створення власного медіатексту на основі прочитаних ліричних творів. Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії». Самостійний добір творів пейзажної лірики і наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо. Характеристика образу ліричного

		характеризує порушені в ліричних творах проблеми; знаходить у поезії теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює мотиви поезії, що вивчається текстуально; характеризує образ ліричного героя поетичних творів; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу ліричних творів про оспівування краси природи, утвердження життєвого оптимізму, художню довершеність поезії; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів.	МК: <i>музичне мистецтво</i> – Фредерік Шопен «Вальс дощу»; <i>образотворче мистецтво</i> – Альфонс Муха «Осінь», Федір Безверхнев «Осінній етюд». 2. Микола Вінграновський. «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один твір за вибором учителя). Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні. ТЛ: <i>віршовий ритм.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Іван Труш «В обіймах снігу»; Тетяна Яблонська «У садочку». 3. Ліна Костенко. «Осінній день, осінній день, осінній...», «Дощ полив» (один твір за вибором учителя). Розповідь про письменницю. Розкриття в поезіях мотиву гармонії людини і природи. Поетичний звукопис у зображенні пейзажів. МК: <i>музичне мистецтво</i> – романс «Осінній день, осінній день, осінній!» (слова – Ліна Костенко, музика – Ольга Богомолець), пісня «Осінній день» (слова – Ліна Костенко, музика – Зоя Слободян);	героя. Віртуальні екскурсії до музею Лесі Українки (м. Київ, Новоград-Волинський Житомирська обл.)
--	--	---	---	---

			<i>образотворче мистецтво</i> – Олег Щербаков «Осінь». 4. Ірина Жиленко. «Підкова». Розповідь про письменницю, автобіографізм її поезії. Мрії ліричної героїні про здійснення бажань. <i>МК: образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до збірки І. Жиленко «Казки буфетного гнома» (художники- ілюстратори – Ніна Коваль, Олександр Коваль) 5. Оксана Радушинська. «Як дивно пахне перший сніг», «Гупають яблука – трави толочать» (<i>один твір за вибором учителя</i>). Біографічна довідка про письменницю. Чуттєві образи картин рідної природи. Художні засоби у поезіях. <i>МК: образотворче мистецтво</i> – Костянтин Степанюк «Перший сніг». <i>Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя.</i> ПЧ. Яків Щоголів «Косарі». Іван Франко «Дрімають села», «Розвивайся лозо, борзо», «Червона калино». Леся Українка «Мрії», «Як дитиною, бувало...». Максим Рильський «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою	
--	--	--	---	--

			пишною...». Ігор Калинець «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» (зі збірки «Дивосвіт».) Ганна Чубач. «Зустріч з літом», «Трава дитинства». Ірина Жиленко «Жар-птиця». Анатолій Мойсієнко «Весна», «Випурхнули грози», «Вітер», «Хвиля».	
12	6	Дитинство видатних українців		
		Уважно слухає художні твори про дитинство видатних українців; коротку інформацію про їх авторів; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; використовує елементи конспектування; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; виявляє взаємозв'язок змісту творів про дитинство видатних українців із власними потребами для особистісного розвитку; характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору;	Марина Павленко. «Янголи для Павлуся Тичини», «Небезпечні польоти Василька Симоненка» (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко») (один–два твори за вибором учителя). Розповідь про письменницю. Світ дитинства талановитої особистості в художньо-біографічних оповіданнях. Становлення головного героя в процесі дорослішання. Характеристика образів персонажів. ТЛ. Художньо-біографічні твори. МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко» (художник- ілюстратор Марина Павленко).	Виразне читання художніх творів про дитинство видатних українців (уголос ланцюжком, в особах). Бесіда за запитаннями. Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Створення візуального медіапродукту до прочитаних творів. Проектна робота «Один день із дитячих років видатного українця» (комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).

		знаходить у текстах художніх творів про дитинство видатних українців теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про дитинство видатних українців, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; обирає для самостійного ознайомлення твори про дитинство видатних українців і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.	ПЧ. Оксана Іваненко «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»). Євген Білоусов «Лесина пісня». Олександр Дерманський «Дитинство без олівців» (про Волта Діснея)». Оксана Луцевська «Таємниці натураліста. Дитинство Чарльза Дарвіна». Олександр та Наталя Шевченки «Король Фредді (Про Фредді Мерк'юрі)». Олександр Гаврош «Останній в'язень. (Дитинство Адальберта Ерделі)». Ірина Костюченко Серія «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей».	
13	9	Гумор і сатира		
		Уважно слухає гумористичні та сатиричні художні твори; коротку інформацію про їх авторів; вичерпно відповідає на запитання	1. Остап Вишня. «Як ми колись учились», «Перший диктант» (<i>один твір за вибором учителя</i>). Замальовка життєвого шляху	Виразне читання гумористичних та сатиричних художніх творів (уголос ланцюжком, в особах). Бесіда за запитаннями.

		за змістом почутого повідомлення; читає виразно програмові художні твори; характеризує порушені в гумористичних і сатиричних творах проблеми; знаходить у текстах гумористичних і сатиричних художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку гумористичних і сатиричних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в гумористичних і сатиричних творах, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних гумористичних і сатиричних творів; представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;	письменника. Тонкий ліризм і гумористичне зображення дитинства. Автобіографізм гумористичних творів. Особливості жанру усмішки. ТЛ: <i>гумор</i> (повторення), <i>усмішка</i>. МК: <i>анімація-мультфільм</i> «Парасолька на полюванні» (режисер – Тадеуш Павленко), мультфільм «Зенітка» (режисер – Ірина Гурвич). МЗ: <i>зарубіжна література</i> – гумор та сатира у творах зарубіжних письменників. 2. Олександр Виженко. «Небилиця», «Велике Цабе» <i>(один твір за вибором учителя).</i> Розповідь про письменника. Доброзичлива іронія в гуморесках про сучасне життя. ТЛ: <i>Гумореска</i>. 3. Іван Андрусяк. «28 днів із життя Бурундука» (скорочено). Коротко про письменника. Захопливі шкільні пригоди Івася Бондарука. Тема дорослішання в повісті: досвід самостійного мислення, прийняття власних рішень, відповідальності за їхні наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Риси гумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви у сучасному сюжеті. ТЛ: <i>Жанри гумористичних творів: гумористична повість</i>.	Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Створення візуального медіапродукту до прочитаних творів. Проектна робота «Літературний герой, який тебе розвеселить» (кінцевий продукт – комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо)
--	--	--	---	---

		створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.	МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до повісті І. Андрусяка «28 днів із життя Бурундука» (художниця- ілюстраторка – Ганна Осадко). ПЧ. Павло Глазовий «Кухлик», «Найважча роль». Борис Комар «Диваки». Олег Черногуз «Веселі поради», «Як вибирати ім'я».	
14	1	Література рідного краю		
		Уважно слухає художні твори літератури рідного краю; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно художні твори письменників рідного краю, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки,	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя). Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично з вивченими в І семестрі літературними творами письменників-земляків.	Виразне читання художніх творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, напам'ять тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Створення власного медіатексту на основі прочитаних художніх творів

		сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.		літератури рідного краю. Рольова гра «Напиши листа зокрема електронного» письменнику-земляку». Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (та під його керівництвом) інтернет-сайтах. Редагування сторінки у Вікіпедії про письменника/письменницю-земляка/землячку.
15	1	Найцікавіше з літературних новинок		
		Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української літератури; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української літератури (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української літератури і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки,	Із сучасної української літератури (твори для читачів-підлітків за вибором учителя та учнів). МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.	Виразне читання художніх творів сучасної української літератури (уголос ланцюжком, в особах, напам'ять). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Креативне оформлення конспектів навчального матеріалу. Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української літератури: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української літератури у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (та під його керівництвом) інтернет-сайтах. Редагування сторінки у Вікіпедії про

		сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		вивчені сучасні твори художньої літератури та їх авторів. Проектна робота «Створення та презентація лепбука на тему «Сучасні твори для дітей».
16	1	Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр		
		Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у II семестрі; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори. Узагальнення за темами, що вивчались упродовж семестру, їх систематизація. <i>ТЛ: Повторення вивчених протягом II семестру теоретико-літературних понять.</i>	Виразне читання художніх творів, зокрема й напам'ять. Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв вивчених художніх творів. Тестові завдання із відкритими та закритими відповідями із використанням вебресурсів. Інтерпретація художніх творів у різних видах мистецтва. Трактування теоретико-літературних понять, вивчених у II семестрі, наведення прикладів. Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.

Види робіт з української літератури в 6 класі

Семестри	I	II
Діагностувальні (контрольні) роботи:	3	3
контрольний твір (власне висловлення)	1	1
виконання інших завдань (тестові завдання тощо)	2	2
Уроки розвитку мовлення	2 (1 усно + 1 письмово)	2 (1 усно + 1 письмово)
Уроки позакласного читання	2	2
Уроки виразного читання	2	2
Література рідного краю	1	1
Найцікавіше з літературних новинок	1	1
Перевірка зошитів	4	5

Для вивчення напам'ять

1. 2 пісні за вибором учителя (розділ «Народні пісні. Календарно-обрядові пісні»)
2. 1 байка за вибором учителя (розділ «Мудрість байки»)
3. 2 поезії за вибором учителя (розділ «Ліричні послання Україні»)
4. 2 поезії за вибором учителя (розділ «Поетичне бачення світу»)

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Згідно із Законом України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та доброчесне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне.

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – *навчальна*. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Також звертаємо увагу на важливість урахування мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання.

Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала

результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у *Свідоцтві досягнень*. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Запропоновані критерії оцінювання зорієнтовані на очікувані групи результатів навчання, передбачені навчальною програмою. Якщо рівень результатів навчання учня (учениці) визначити неможливо з якихось причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, таблиці навчальних досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)».

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учні відтворюють матеріал на елементарному рівні, називаючи окремий літературний факт або явище.
	2	Учні розуміють навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворюють якийсь фрагмент окремим реченням.
	3	Учні сприймають навчальний матеріал, дають відповідь у формі зв'язного висловлювання (з допомогою вчителя).
Середній	4	Учні володіють літературним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворюють незначну його частину, дають визначення літературного явища без посилання на текст.
	5	Учні володіють матеріалом та окремими навичками аналізу літературного твору, з допомогою вчителя відтворюють матеріал і наводять приклади з тексту.
	6	Учні володіють матеріалом, відтворюють значну його частину, з допомогою вчителя знаходять потрібні приклади у тексті літературного твору.
Достатній	7	Учні володіють матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводять окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.
	8	Учні володіють матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя виправляють допущені помилки й добирають аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
	9	Учні володіють матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу художнього твору, систематизують та узагальнюють набуті знання, самостійно виправляють допущені помилки, добирають переконливі аргументи на підтвердження власного судження.

Високий	10	Учні володіють матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу літературного твору, виявляють початкові творчі здібності, самостійно оцінюють окремі нові літературні явища, знаходять і виправляють допущені помилки, працюють з різними джерелами інформації, систематизують та творчо використовують дібраний матеріал.
	11	Учні на високому рівні володіють матеріалом, вміннями і навичками аналізу художнього твору, висловлюють свої думки, самостійно оцінюють різноманітні явища культурного життя, виявляючи власну позицію щодо них.
	12	Учні вільно володіють матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляють особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмінь у нестандартних ситуаціях, схильність до літературної творчості.

ВИМОГИ (додаток 1 до Державного стандарту)
до обов'язкових результатів навчання учнів у мовно-літературній освітній галузі
(українська мова, українська література, зарубіжні літератури (у перекладі українською мовою))

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях		
<i>Сприймає усну інформацію</i> [МОВ 1.1]	слухає висловлювання (зокрема художні тексти, медіатексти) у різних формах (монолог, діалог, полілог), сприймаючи подану в достатньо вільному темпі інформацію відповідного обсягу на відому і частково нову тематику [6 МОВ 1.1.1]	уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 1.1.1-1]
	реагує на почуте, уточнюючи важливі для розуміння деталі [6 МОВ 1.1.2]	вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.1.2-1] розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого [6 МОВ 1.1.2-2] у разі потреби грамотно перепитує співрозмовника для уточнення деталей [6 МОВ 1.1.2-3]
	передає прихований зміст повідомлення, виражений за	виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення (зокрема художнього

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	допомогою типових невербальних засобів [6 MOB 1.1.3]	тексту, медіатексту), розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту [6 MOB 1.1.3-1]
<i>Перетворює інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень [MOB 1.2]</i>	усно відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях [6 MOB 1.2.1]	стисло переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці [6 MOB 1.2.1-1] вибірково переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.2.1-2] перефразовує репліки в діалозі [6 MOB 1.2.1-3]
	фіксує основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до поставленого завдання [6 MOB 1.2.2]	самостійно складає простий план почутого [6 MOB 1.2.2-1] використовує елементи конспектування (зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні) [6 MOB 1.2.2-2] відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення [6 MOB 1.2.2-3]
	з допомогою інших осіб або самостійно добирає і створює графічні та візуальні засоби передачі інформації, зокрема щодо літературного твору (фабула, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо) [6 MOB 1.2.3]	унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси тощо) для відтворення змісту, структурування інформації [6 MOB 1.2.3-1] передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.2.3-2]
<i>Виокремлює усну інформацію [MOB 1.3]</i>	добирає відповідно до поставленого завдання або самостійно визначених цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOB 1.3.1]	знаходить у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання [6 MOB 1.3.1-1] розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 MOB 1.3.1-2] визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема художньому

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
		тексті, медіатексті) [6 MOB 1.3.1-3]
<i>Аналізує та інтерпретує усну інформацію [MOB 1.4]</i>	визначає тему, окремі мікротеми, основну ідею, важливі деталі почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.1]	формулює тему та ідею почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.1-1] визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOB 1.4.1-2]
	систематизує та узагальнює різні думки, виявляючи в них спільне і різне [6 MOB 1.4.2]	визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб [6 MOB 1.4.2-1] вказує на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів [6 MOB 1.4.2-2]
	пояснює взаємозв'язок між змістом і формою почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.3]	характеризує особливості форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), зумовлені змістом [6 MOB 1.4.3.-1]
	визначає мету повідомлення [6 MOB 1.4.4]	визначає основну мету почутого [6 MOB 1.4.4-1] на основі визначеної мети прогнозує перебіг подальшої комунікації та/або її результат [6 MOB 1.4.4-2]
	пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 MOB 1.4.5]	аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 MOB 1.4.5-1] виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків, епізодів, вчинків персонажів тощо) із власними потребами для особистісного розвитку [6 MOB 1.4.5-2]
	розрізняє факти, судження та аргументи в почутому [6 MOB 1.4.6]	розпізнає наявні в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) факти, судження та аргументи [6 MOB 1.4.6-1] формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.6-2]
<i>Оцінює усну інформацію</i>	обґрунтовує своє ставлення до змісту і форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту)	обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
[МОВ 1.5]	[6 МОВ 1.5.1]	почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту тощо) [6 МОВ 1.5.1-1]
		характеризує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) з погляду основних правил спілкування, дотримується їх [6 МОВ 1.5.1-2]
	визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації [6 МОВ 1.5.2]	вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування [6 МОВ 1.5.2-1]
	визначає вплив окремих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) на слухача (адресата) [6 МОВ 1.5.3]	характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.5.3-1]
Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання [МОВ 1.6]	конструктивно спілкується, використовуючи типові мовленнєві конструкції [6 МОВ 1.6.1]	доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації [6 МОВ 1.6.1-1]
	обстоює власну позицію щодо окремих питань, зокрема тих, що порушені в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.6.2]	наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [6 МОВ 1.6.2-1] логічно структурує власне повідомлення [6 МОВ 1.6.2-2]
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок [МОВ 1.7]	взаємодіє із співрозмовниками, супроводжуючи власне мовлення окремими вербальними та невербальними засобами для досягнення комунікативної мети [6 МОВ 1.7.1]	використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками [6 МОВ 1.7.1-1] добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування [6 МОВ 1.7.1-2] дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів [6 МОВ 1.7.1-3]
	збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності [6 МОВ 1.7.2]	використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні [6 МОВ 1.7.2-1]
Регулює власний емоційний стан	пояснює емоційний стан (свій та інших осіб) з увагою до його відтінків	розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії власної діяльності

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
[MOV 1.8]	[6 MOV 1.8.1]	або сприймання повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.8.1-1]
	регулює власні емоції в комунікації [6 MOV 1.8.2]	регулює власні емоції під час презентації повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), художньої декламації [6 MOV 1.8.2-1]
	збагачує міжособистісну комунікацію позитивними емоціями [6 MOV 1.8.3]	використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій [6 MOV 1.8.3-1] наводить приклади з текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) щодо вміння (невміння) керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів (зважаючи на ситуацію, епоху, національні традиції та звичаї тощо) для розвитку власного емоційного інтелекту [6 MOV 1.8.3-2]
2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду		
Сприймає текст [MOV 2.1]	відповідно до мети застосовує основні види читання текстів (цілісних, перерваних, змішаних) (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOV 2.1.1]	читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання [6 MOV 2.1.1-1]
	усвідомлено користується основними складниками (заголовком, змістом, анотацією тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового), а також складниками структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 2.1.2]	пояснює функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовок, змісту, анотації тощо), розрізняє складники структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до його жанрово-родової належності та стилєвих особливостей [6 MOV 2.1.2-1] використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом [6 MOV 2.1.2-2]
	сприймає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), зважаючи на контекст створення та читацьке	співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом [6 MOV 2.1.3-1]

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	сприйняття [6 MOV 2.1.3]	
<i>Аналізує та інтерпретує текст [MOV 2.2]</i>	визначає основні порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми, пов'язуючи їх із життєвим досвідом [6 MOV 2.2.1]	характеризує порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми [6 MOV 2.2.1-1] проеціює власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми [6 MOV 2.2.1-2]
	розрізняє відому і нову, головну і другорядну інформацію, факти і судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOV 2.2.2]	знаходить у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) відому і нову інформацію [6 MOV 2.2.2-1] визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOV 2.2.2-2] піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти [6 MOV 2.2.2-3]
	визначає тему та мікротеми, основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 2.2.3]	формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 2.2.3-1] виокремлює в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) мікротеми [6 MOV 2.2.3-2]
	порівнює окремі елементи (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо) тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 2.2.4]	визначає спільні та різні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOV 2.2.4-1]
	інтегрує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOV 2.2.5]	поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 MOV 2.2.5-1]
	характеризує основні особливості структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), що належать до різних стилів і жанрів	розрізняє тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних стилів, типів та жанрів у контексті авторського задуму [6 MOV 2.2.6-1] розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них [6 MOV 2.2.6-2]

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	[6 MOB 2.2.6]	
	робить висновки на основі аналізу тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 2.2.7]	формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 2.2.7-1]
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід [MOB 2.3]	аналізує емоційний стан літературних персонажів, їх вчинки для моделювання власної поведінки та формування базових морально-етичних норм, виявляючи толерантність [6 MOB 2.3.1]	характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність [6 MOB 2.3.1-1] проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом [6 MOB 2.3.1-2] проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOB 2.3.1-3]
	висловлює власні почуття, враження та ставлення щодо зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій [6 MOB 2.3.2]	висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій, явищ тощо [6 MOB 2.3.2-1] пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів [6 MOB 2.3.2-2]
Оцінює текст [MOB 2.4]	пояснює значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання визначених завдань [6 MOB 2.4.1]	обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), для розв'язання визначених завдань, використовуючи різні жанри, форми і способи представлення повідомлень [6 MOB 2.4.1-1]
	встановлює актуальність і несуперечливість інформації в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) на основі власного досвіду [6 MOB 2.4.2]	визначає актуальність і несуперечливість тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб [6 MOB 2.4.2-1] розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
		[6 MOB 2.4.2-2] аргументує власну оцінку прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), наводячи доречні цитати [6 MOB 2.4.2-3]
Обирає тексти для читання залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти [MOB 2.5]	обирає з допомогою інших осіб або самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) українських і зарубіжних авторів різних стилів і жанрів залежно від мети читання і наводить окремі аргументи щодо свого вибору [6 MOB 2.5.1]	(зокрема художні тексти, медіатексти) для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір [6 MOB 2.5.1-1] описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів [6 MOB 2.5.1-2] ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів [6 MOB 2.5.1-3]
	використовує надійні джерела для добору текстів (зокрема, художніх текстів, медіатекстів) [6 MOB 2.5.2]	використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації [6 MOB 2.5.2-1]
Перетворює текстову інформацію [MOB 2.6]	передає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно (переказ, конспект тощо), графічно (схема, таблиця тощо) [6 MOB 2.6.1]	переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання [6 MOB 2.6.1-1] фіксує потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок [6 MOB 2.6.1-2] представляє текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [6 MOB 2.6.1-3]
	трансформує графічну інформацію на основі одного джерела в текстову, зокрема з використанням мультимедійних засобів [6 MOB 2.6.2]	створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо) [6 MOB 2.6.2-1]
Читає творчо [MOB 2.7]	експериментує із текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом)	творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	за аналогією, у разі потреби звертається по допомогу до інших осіб [6 MOB 2.7.1]	[6 MOB 2.7.1-1]
	створює елементи власного медіатексту на основі прочитаного, зокрема художнього тексту [6 MOB 2.7.2]	за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо) [6 MOB 2.7.2-1]
3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови		
<i>Створює письмові висловлення</i> [MOB 3.1]	записує (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел [6 MOB 3.1.1]	записує власні міркування або інформацію з інших джерел [6 MOB 3.1.1-1]
	створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на визначену тематику [6 MOB 3.1.2]	створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід [6 MOB 3.1.2-1]
	дотримується основних засад академічної доброчесності під час створення власних текстів [6 MOB 3.1.3]	оформлює власне висловлення, враховуючи основні засади академічної доброчесності [6 MOB 3.1.3-1]
	добирає потрібні мовні засоби, дотримується основних мовних норм [6 MOB 3.1.4]	складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними і стилістичними нормами [6 MOB 3.1.4-1] добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення [6 MOB 3.1.4-2]
<i>Взаємодіє письмово в режимі реального часу</i>	створює невеликі типові повідомлення/ медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо	створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах [6 MOB 3.2.1-1] висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
<i>(у цифровому середовищі) [МОВ 3.2]</i>	проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю [6 МОВ 3.2.1]	життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою [6 МОВ 3.2.1-2]
	бере участь в онлайн-дискусіях, розпізнаючи розбіжності в думках, і толерантно обстоює власну позицію, дотримується норм етикету [6 МОВ 3.2.2]	дискутує в онлайн-середовищі на знайомі теми, пов'язані із власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо [6 МОВ 3.2.2-1] порівнює позиції учасників дискусії [6 МОВ 3.2.2-2] толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії [6 МОВ 3.2.2-3] дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування [6 МОВ 3.2.2-4]
	дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та основних засад академічної доброчесності [6 МОВ 3.2.3]	взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку [6 МОВ 3.2.3-1] дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії [6 МОВ 3.2.3-2]
<i>Редагує письмові тексти [МОВ 3.3]</i>	виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних мовних норм [6 МОВ 3.3.1]	знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові і мовному оформленні власних висловлень [6 МОВ 3.3.1-1] пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил [6 МОВ 3.3.1-2]
	аналізує та вдосконалює зміст написаного, доповнює окремі його частини відповідно до теми та мети висловлювання [6 МОВ 3.3.2]	аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу [6 МОВ 3.3.2-1] коригує текст на основі проведеного аналізу [6 МОВ 3.3.2-2] доповнює та/або змінює окремі частини тексту відповідно до теми і мети висловлення [6 МОВ 3.3.2-3] удосконалює письмовий текст (власний та чужий) [6 МОВ 3.3.2-4]
	обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 3.3.3]	визначає способи виправлення помилок у власному мовленні [6 МОВ 3.3.3-1] демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування

Загальні результати	6 клас	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
		[6 МОВ 3.3.3-2]
4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, їх аналіз		
Досліджує мовні явища [МОВ 4.1]	використовує знання про закономірності функціонування мовних одиниць для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]	виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти) [6 МОВ 4.1.1-1] порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками [6 МОВ 4.1.1-2]
	спостерігає за окремими мовними явищами в мовленні, зокрема на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]	вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть [6 МОВ 4.1.2-1] порівнює тексти щодо наявності в них певних мовних явищ (зокрема історичних чергувань спільнокоренових слів, синонімії тощо) [6 МОВ 4.1.2-2]
Використовує знання з мови в мовленнєвій творчості [МОВ 4.2]	виявляє власні мовні вподобання під час добору мовних засобів [6 МОВ 4.2.1]	творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір [6 МОВ 4.2.1-1]
	імпровізує з окремими художніми засобами, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [6 МОВ 4.2.2]	відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів [6 МОВ 4.2.2-1]
	використовує твори мистецтва як засіб комунікації з іншими особами [6 МОВ 4.2.3]	наслідує окремі стильові риси текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у процесі створення власного тексту чи медіатексту для взаємодії з іншими особами [6 МОВ 4.2.3-1]
	збагачує власне мовлення, використовуючи різні джерела [6 МОВ 4.2.4]	вирізняє спільні ті різні риси між власним мовленням і мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами [6 МОВ 4.2.4-1]

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонуваному твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину – це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду

		роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант однохвилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учні просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне <i>запитання</i> , на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися

		аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семінар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____?

		Як іще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____? Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом:

		три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між __, один вплив на __; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р. // Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
2. Закон України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017) // Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (16 січня 2020 р) // Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
4. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf>
5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції НУШ (МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021) // Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/83419/
6. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти. Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року // Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi->